

2/2021 Hospodářská činnost obce

Klíčová slova: hospodářská, činnost, všestranný, péče, pronájem, pronájem bytů a nebytových prostor, pronájem stanů, pohostinství, technické služby, lesní hospodářství, prádelna, náklad, výnos, Příloha

2. 1 Hospodářská činnost obce - obecně

(1) Primárně je nutné, aby obec uměla definovat činnost, kterou lze chápat jako činnost hlavní. Dle ustanovení § 2 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů, obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a potřeby svých občanů.

(2) Dle § 38 tohoto zákona do základních funkcí obce náleží i péče o zachování a rozvoj svého majetku. Činnosti prováděné nad rámec toho, co je zdůvodnitelné jako plnění funkcí obcí, by měly být pak posuzovány jako hospodářská činnost, a to bez ohledu na to, zda z ní je, nebo není dosahován zisk.

2. 2 Postupy v účetních výkazech

(1) U hospodářské činnosti dodržovat v případě tříd 5 a 6 (náklady a výnosy) analytické členění 0xxx - 0298. V případě nedodržení tohoto členění dochází k chybnému nápočtu těchto účtů do Výkazu zisku a ztráty.

(2) Nepoužívat u nákladů a výnosů analytické členění 0299 a 0999, protože se jedná o závěrkové analytiky.

(3) Porovnat výši jednotlivých typů nákladů i výnosů mezi předcházejícím a daným rokem. V případě výrazné meziroční změny situaci vyhodnotit a okomentovat do části E.2. výkazu Příloha.

(4) Pokud jsou účetní a rozpočtové operace plynoucí z činností, které by mohly být řazeny jak do činnosti hlavní, tak i hospodářské, doporučujeme uvést komentář k této činnosti včetně jejího cíle a zařazení v části A.3 výkazu Příloha (použité účetní metody).

2. 3 Stanovení nákladů a výnosů v rámci hospodářské činnosti

(1) Ve vnitřním předpisu obce doporučujeme vymezit náklady a výnosy z konkrétní hospodářské činnosti, a to takovým způsobem, aby byly rozlišitelné od hlavní činnosti.

(2) Stanovení nákladů v rámci hospodářské činnosti je vhodné provést určením pravidel (kalkulační vzorec), podle kterého budou vyčísleny jednotlivé náklady související s hospodářskou činností v daném účetním období. Tato pravidla musí být průběžně aktualizována v souvislosti s případnými změnami v hospodářské činnosti (nové typy činností, nová smluvní ujednání, rušení současných smluvních vztahů).

(3) Nejčastějšími typy nákladů, které se hospodářské činnosti týkají, jsou následující:

- a) 501 - Spotřeba materiálu,
- b) 502 - Spotřeba energie,
- c) 518 - Ostatní služby,
- d) 521 - Mzdové náklady,
- e) 524 - Zákonné sociální pojištění,
- f) 549 - Ostatní náklady z činnosti,
- g) 551 - Odpisy dlouhodobého majetku.

2. 4 Konkrétní typy činností

2. 4. 1 Pronájem obecních bytů a nebytových prostor

(1) Pronájem obecních bytů a nebytových prostor doporučujeme vést jako činnost hlavní, kdy vycházíme z aktuální metodické odpovědi MF ČR, viz odkaz: <https://www.mfer.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocty/metodicka-podpora/2020/pronajem-obecnich-bytu-a-nebytovych-pros-37920>.

2. 4. 1. 1 Mandátní nebo jiná smlouva s dalším subjektem (vybranou nebo nevybranou účetní jednotkou), která za obec provádí veškerou činnost spojenou se správou nemovitostí

(1) Obec v tomto případě ze svého rozpočtu uskutečňuje výdaje na základě smluvního vztahu, tedy hradí dalšímu subjektu náklady činnosti, který pro obec vykonal. Tento subjekt by pak měl mít stanovenou povinnost odvádět veškeré příjmy z pronájmu (mimo např. záloh na služby spojené s užíváním nemovitosti) do rozpočtu obce.

(2) V praxi je možné, že obec řeší tuto problematiku prostřednictvím zápočtu pohledávek a závazků proti sobě v souladu se smluvními ustanoveními. V tomto případě uhradí subjekt na účet obce částku rozdílu. Obec nemůže v souladu s ustanovením vyhlášky č. 323/2002 Sb., částku, kterou odečítá od ceny placené dodavateli z důvodu, že jí dlužil, převádět ze svých výdajů do příjmů proto, aby měla ve výdajích plnou cenu a ve svých příjmech částku úhrady dluhu. Například kladný rozdíl mezi nájemným a náklady z této činnosti od subjektu by byly evidovány na rozpočtové položce 2132 - Příjmy z pronájmu ostatních nemovitých věcí a jejich částí.

(3) Mnoho účetních jednotek (obcí) řeší tuto činnost v rámci činnosti hospodářské. Z věcného hlediska se jedná o významnou změnu metodiky účtování (změna charakteru činnosti) a je nutné ji promítnout ve vnitřním předpise účetní jednotky. Pokud se obec rozhodne pro změnu z činnosti hospodářské na činnost hlavní, doporučujeme ji provést vždy k 1. 1. následujícího roku. Pokud tuto změnu obec neprovede nejpozději k 1. 1. 2022, je nutno komentovat tuto odchylku od doporučené metody účtování MF ČR v části A. 3 výkazu Příloha (informace dle ustanovení § 7 odst. 5 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví ve znění pozdějších předpisů - podrobný komentář se zdůvodněním, proč došlo k odchylce a neakceptování doporučené metodiky MF ČR).

2. 4. 2 Provozování pohostinství

(1) Hlavní činnost - účelem je primárně setkávání místních obyvatel při různých kulturně-spoločenských akcích, kdy zajištěním této služby dojde k poskytnutí důležité aktuálně nedostupné služby pro obyvatelstvo v místě bydliště. V tomto případě doporučujeme vést jako činnost hlavní s užitím § 3399.

(2) Hospodářská činnost - účelem je nákup majetku nebo efektivní využití stávajícího majetku obce s cílem dosažení přiměřeného zisku, kdy obec provádí tuto činnost nad rámec toho, co je zdůvodnitelné jako plnění funkce obce.

2. 4. 3 Pronájem velkokapacitních stanů

(1) Hlavní činnost - pokud se jedná o doplňkové, nepravidelné pronajímání stanů a stany jsou využívány zejména pro akce pořádané obcí (§ 38 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů).

(2) Hospodářská činnost - pokud byl nákup stanů řešen primárně s cílem pronájmu cizím subjektům za účelem dosažení zisku a zlepšení likvidity obce.

2. 4. 4 Technické služby

(1) Hlavní činnost - řeší potřeby obce a svých občanů.

(2) Hospodářská činnost - poskytovaná služba jiným organizacím (podnikatelským subjektům).

(3) Upozorňujeme zejména na přímé náklady, tj. mzdové náklady a související pojištění i nepřímé náklady, které je nutné poměrně dělit mezi činnost hlavní a hospodářskou.

2. 4. 5 Lesní hospodářství

(1) Doporučujeme vést jako činnost hlavní, protože se primárně jedná o péči o majetek obce dle ustanovení § 38 zákona o obcích. Předpokládáme, že obec pečuje o svůj historicky nabytý majetek, tzn. není cílem kupování dalších nových lesních pozemků za účelem zlepšení likvidity obce.

(2) Mnoho účetních jednotek aktuálně řeší tuto činnost v rámci činnosti hospodářské, přestože se jedná o péči o svůj historicky nabytý majetek a v rámci aktuálního vývoje v této oblasti (kúrovcová kalamita) je dosahováno ztráty z této činnosti. Z věcného hlediska se jedná o významnou změnu metodiky účtování (změna charakteru činnosti) a je nutné ji promítnout ve vnitřním předpise účetní jednotky. Doporučujeme změnu z činnosti hospodářské na činnost hlavní provést od 1. 1. 2022.

2. 4. 6 Provozování prádelny

(1) Z obecného pohledu se jedná o hospodářskou činnost.

(2) Hlavní činnost - pokud by cílem provozování prádelny bylo primárně zajištění sociálně důležité služby pro místní obyvatelstvo a například též pro obecní příspěvkové organizace, přičemž tato služba by nebyla v místě dostupná. Zároveň by mohlo být dalším cílem zaměstnat osoby z cílových skupiny (hendikepované osoby) a podpořit tak celkovou zaměstnanost v daném území s cílem socializace a začlenění vybraných osob do společnosti. Zajištěním této služby dojde k poskytnutí důležité aktuálně nedostupné sociální služby pro obyvatelstvo v místě bydliště a je řešen problém v oblasti zaměstnanosti.

2. 5 Závěrem

(1) Tento doporučený postup nevyjadřuje jediný možný způsob účtování v souladu s předpisy v oblasti účetnictví platnými a účinnými pro rok 2021 a není právně závazný, neboť k závazným výkladům (stanoviskům) právních předpisů je oprávněn pouze příslušný soud a zároveň tato informace není radou dle § 2950 občanského zákoníku.

Dne: 25. 3. 2021

Vypracovala: Ing. Jitka Ročárková

S vyjádřením souhlasí Ing. Lubomír Bednář, vedoucí oddělení přezkumu a metodiky hospodaření obcí

Vydáno na internetu na adrese: <http://metodikaucetnictvi.kraj-jihocesky.cz>